

ידע מצמיח חנוך

בס"ד

דף המקורות - פרק נ' ברכת הגומל

סעיף א' – ארבעה צריכים להודות: יורדי הים כשיעלו ליבשה, והולכי מדבריות כשיגיעו ליישוב, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית הסוהר ויצא. וסימנם: "וכל החיים יודוך סלה". חבוש, ייסורים, ים, מדבר. הנוסע דרך הים, והאוניה עוגנת בנמלים שבדרך יום או יומיים, אין לברך ברכת הגומל עד שיגיע למקום חפצו. וגם כשהנסיעה עברה בשלום ללא סערה חייב לברך.

סעיף ב' – וכן הדין בכל הארבעה, שאין צריך להגיע לסכנה ממש כדי להתחייב בברכה. ואף שבפסוקים שמהם למדו חיוב זה (בתהילים ק"ז) מפורשת שם סכנה ממש עד שערי מות, אעפ"כ הברכה נתקנה על עצם הכניסה למצב שהיה עלול להגיע לידי סכנה. ואם שם (במקראות הנ"ל), שהגיעו לסכנה ממשית ונפשם ברעה תתמוגג יודו לה' חסדו – כל שכן מי שזכה וניצול לגמרי ואף לא הגיע לידי סכנה שחייב לברך. ואעפ"כ להלכה שנוי הדבר במחלוקת.

סעיף ו' – באשכנז ובצרפת אין מברכים כשהולכים מעיר לעיר, שלא חייבו אלא בהולכי מדברות שמצוי שם חיות רעות וליסטים. אבל בספרד נוהגים לברך, מפני שכל הדרכים בחזקת סכנה. ודווקא כשהולך שיעור פרסה (ארבעה ק"מ בערך), ואף הנוסע באוטובוס לא יברך עד שיסע כדי הליכת שיעור זה, הינו נסיעה של שבעים ושתים דקות לפחות.

סעיף ז' – ועתה בארצנו אין לנו מדברות ממש, ורוב הארץ מיושבת, זאת ועוד: הכבישים עצמם הומים מתנועת כלי רכב רבים. ולכן טוב עושים אלה שאינם מברכים ברכת הגומל על נסיעה בכבישי הארץ. אך המברכים כמנהג הספרדים יש להם כמובן על מה שיסמוכו, ולא יברכו עד שתארך נסיעתם שבעים ושתים דקות לפחות.

סעיף ט' – ארבעה אלו לאו דווקא, והוא הדין למי שנעשה לו נס, כגון שנפל עליו כותל, או ניצול מדריסת שור ונגיחותיו, או שעמד עליו בעיר אריה לטרפו, או גנבים באו וניצול מהם, וכל נס כיוצא בזה, כולם צריכם לברך הגומל. וכך נוהגות קהילות האשכנזים. ויש אומרים שאין מברכים הגומל אלא ארבעה אלה בלבד, וכך נוהגים קהילות הספרדים, וטוב לברך בלא שם ומלכות.